

Asia: VN/31874/2025

Finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän avoin kuuleminen julkisen talouden vahvistamisesta, kasvupolitiikasta ja velkakestävydestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY) kiittää mahdollisuudesta lausua finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän työstä. Uudistettava finanssipoliittinen kehikko on ratkaisevan tärkeä Suomen talouden vakauden kannalta, ei vain valtion menojen ja tulojen näkökulmasta, vaan myös sen suhteen, miten julkisen talouden ohjaus vaikuttaa yrittäjyyteen, investointeihin, työllisyyteen ja koko kansantalouden dynamiikkaan.

Suomen yritys rakenne on poikkeuksellisen mikrovaltainen: 95,5 prosenttia yrityksistä on yksinyrittäjiä ja mikroyrityksiä. Mikroyritysten yhteenlaskettu liikevaihto on suuruusluokaltaan noin 100 miljardia euroa, eli kyse on koko kansantalouden kannalta erittäin merkittävästä yritysjoukosta. Lisäksi suuri osa paikallisista palveluista, alueellisesta elinvoimasta ja huoltovarmuudesta rakentuu tämän yritysjoukon varaan. Tästä huolimatta HE 167/2025 vp ei sisällä analyysiä siitä, miten rahoitusasematavoitteet vaikuttavat pieniin yrityksiin. MYRY pitää tätä merkittävänä puutteena.

Korostamme, että julkisen talouden vahvistaminen ja talouskasvu ovat toisiaan tukevia tavoitteita. Ylivaalikautinen ohjaus voi parhaimmillaan lisätä vakautta ja ennakoitavuutta, mutta huonoimmillaan se voi johtaa liian etupainotteisiin tai väärin kohdistettuihin sopeutustoimiin, jotka heikentävät yritysten toimintaedellytyksiä ja kotimaista kysyntää. Siksi työryhmän on arvioitava tavoitteita kokonaisvaltaisesti ja varmistettava, että niiden toimeenpano tukee myös kasvua ja tuottavuuden parantumista.

1. Mikä tulisi olla ylivaalikautinen rahoitusasematavoite vuosille 2027–2033?

Pidämme tärkeänä, että julkisen talouden pitkän aikavälin rahoitusasematavoite on uskottava, mutta myös realistinen suhteessa talouden rakenteisiin ja suhdannetilanteeseen. Parlamentaarisen sopimuksen mukainen velkasuhteen keskimääräinen 0,75 prosenttiyksikön vuosittainen pientyminen on kunnianhimoinen, mutta toteuttamiskelpoinen tavoite, kunhan sen saavuttaminen ei perustu liian nopeaan etupainotteiseen sopeutukseen.

Katsomme, että rahoitusasematavoite tulee asettaa sellaiselle tasolle, joka mahdollistaa pitkän sopeutuspolun, mielellään vähintään seitsemän vuotta. Hallituksen esityksen laskelmat osoittavat, että neljän vuoden malli edellyttäisi lähes kymmenen miljardin euron sopeutusta vaalikauden alkuvuosina, mikä olisi mikroyrityksille, palvelualoille ja kotimarkkinavetoiselle taloudelle mahdollisesti kohtalokasta. Se heikentäisi kotimaista kysyntää, lisäisi konkurssesja ja supistaisi taloutta juuri silloin, kun tarvitaan kasvua ja investointeja.

Suomen velkaongelmaa ei voi ratkaista supistamalla taloutta. Siksi ylivaalikautisen tavoitteen tulee olla vakauttava ja kasvua tukeva, ei lyhyellä aikavälillä liian kiristävä.

Keskeisenä riskinä näemme talouden myötäsiklisyyden. Jos sopeutus tehdään nopeasti heikossa talousympäristössä, seurauksena voi olla investointien hiipuminen, työllisyyden heikkeneminen ja velkasuhteen kasvu edelleen. Liian tiukka tahti voi myös johtaa veronkiristysiin ja maksujen nousuun, jotka kohdistuvat suhteellisesti voimakkaimmin pienimpiin yrityksiin.

2. Mikä tulisi olla vaalikauden rahoitusasematavoite vuodelle 2031?

Vuoden 2031 rahoitusasematavoitteen tulee olla linjassa pidemmän aikavälin tavoitteiden kanssa ja mahdollistaa vakaampi, ennakoitavampi sopeutuspolku. Korostamme, että vaalikauden tavoitetta ei tule asettaa niin tiukaksi, että se pakottaa äkillisiin veronkorotuksiin, kuten on tehty aiemmin tällä hallituskaudella esim. alv-kantojen kanssa, hallinnollisten maksujen kiristysiin tai julkisten hankintojen leikkauksiin, joilla olisi suora ja välitön kysyntää supistava vaikutus mikroyrityksiin.

Tavoitteen valmistelussa on huolehdittava siitä, että valtiovarainministeriön taustalaskelmat ja oletukset ovat julkisia, läpinäkyviä ja arvioitavissa. On välttämätöntä, että parlamentaarinen työryhmä ei toimi pelkkänä teknisen laskelman hyväksyjänä, vaan ymmärtää laajalti eri oletusten vaikutukset talouden rakenteisiin ja eri toimijaryhmiin, ja että vaikutusarvioita tehdään laajasti.

Lisäksi työryhmän tulee varmistaa, että rahoitusasematavoite tukee kasvua, eikä ainoastaan menokurin muodossa, vaan myös parantamalla investointiympäristöä, yritysten toimintaedellytyksiä ja työmarkkinoiden dynamiikkaa.

Pidämme merkittävänä riskinä ennakoitavuuden puutetta. Jos rahoitusasematavoite perustuu epäselville tai päivittymättömille oletuksille, seurauksena voivat olla nopeat ja yllättävät sopeutuspäätökset, jotka voivat horjuttaa yrittäjien luottamusta, toimintaympäristöä ja investointihalukkuutta. Lisäksi vaarana on, että kuntien ja julkisen sektorin ostovoimaa heikentävät päätökset heijastuvat suoraan mikroyrityksiin, joille ne ovat merkittäviä asiakkaita.

3. Mitä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi tulisi nostaa esiin? Miten sopeutus ja kasvu voidaan sovittaa yhteen?

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää talouden kasvua, tuottavuuden parantumista ja yritysten toimintaympäristön vahvistamista. Sopeutus ei voi olla ensisijaisesti kokonaiskysyntää leikkaava toimenpide, sillä se heikentäisi veropohjaa ja lisäisi julkisen talouden paineita.

Kasvu on julkisen talouden kestävyysedellytys. Mikroyritysten näkökulmasta kasvua syntyy:

- kotimaisen kysynnän vahvistumisesta
- yritysten hallinnollisen taakan kevenemisestä
- innovoinnin ja liiketoiminnan kehittämisen tukemisesta myös pienimmissä yrityksissä
- työnantajayrittäjyyden ja ensimmäisen työntekijän palkkaamisen tukemisesta
- palvelualojen ja luovien alojen aineettomien investointien sekä immateriaalioikeuksien omistajuuden ja hyödyntämisen paremmasta tukemisesta
- vientipotentiaalin hyödyntämisestä: yhä useammat mikroyritykset voivat olla "born global" jo ensimmäisistä asiakkaistaan alkaen, mutta niille ei ole riittävän kohdennettuja viennin tukimalleja ja neuvontaa
- kohtuullisesti hinnoitellun ja aidosti saavutettavan rahoituksen saatavuudesta mikroyrityksille.

Kasvua ei synny vain suurissa TKI-hankkeissa ja suuryrityksissä, vaan myös kymmenissä tuhansissa mikroyrityksissä, jotka kehittävät palveluja ja tuotteita globaaleille niche-markkinoille. Siksi viennin vahvistaminen tulee ehdottomasti nähdä myös mikroyrityskysymyksenä.

Kasvupolitiikassa on tärkeää vahvistaa kannusteita yritysten kasvun lisäksi myös yrittäjyyden aloittamiseen. Hyvin toteutettuna tämä voi pienentää nopeasti julkisen talouden menoja, kun etuus- tai tuensaajasta tulee omillaan toimeen tuleva toimija ja parhaimmillaan veronmaksaja sekä jopa työnantaja. Tähän liittyy olennaisesti myös työnteon ja yrittäjyyden yhdistämisen helpottaminen: osa-aikaisen työn ja yritystoiminnan yhteensovittamista koskevat esteet ja epävarmuudet tulisi poistaa, jotta kynnys kokeilla, aloittaa ja skaalata yritystoimintaa madaltuu.

Kasvun ja sopeutuksen yhteensovittaminen: hallinnollisen taakan vähentäminen, lupaprosessien sujuvoittaminen ja mikroyritysvaikutusten arviointi eivät ole pelkästään yrityspoliittisia kysymyksiä, ne ovat julkisen talouden rakenteellista vahvistamista. Kun yrittäjien kustannuksia ja epävarmuuksia vähennetään, yritykset investoivat enemmän, työllistävät helpommin ja uskaltavat kasvaa.

Julkisen talouden kestävyiden näkökulmasta on lisäksi täysin välttämätöntä tarkastella myös eläkevakuutusjärjestelmän pitkän aikavälin kestävyttä. Erityisesti yrittäjien eläketurvaa koskevan YEL-järjestelmän kehittämistarpeet on syytä huomioida osaksi kokonaisuutta, koska eläkejärjestelmän rahoituspohjan kestävyys ja toimivuus vaikuttavat suoraan yrittäjyyden kannattavuuteen, houkuttelevuuteen, kasvuun sekä julkisen talouden menopaineisiin.

Riskinä näemme, että sopeutus ja kasvu asetetaan toistensa vastakohdiksi. Sopeutus, joka leikkaa ostovoimaa, heikentää julkisen sektorin palveluostoa ja lisää yrittäjien kustannuksia, voi johtaa talouden supistumiseen ja velkasuhteen pahenemiseen. Lisäksi vaarana on, että sopeutus kohdistuu sinne, missä vastustus on vähäisintä, eli mikroyrityksiin, yksinyrittäjiin ja paikallisiin palveluhankintoihin, vaikka näiden toimijoiden taloudellinen liikkumavara on kaikkein rajallisin.

Pidämme ratkaisevan tärkeänä, että parlamentaarinen työryhmä arvioi rahoitusasematavoitteita paitsi julkisen talouden myös yrittäjyyden, kasvun ja alueellisen elinvoiman näkökulmasta. Yrittäjyyden toimintakyky on keskeinen osa Suomen velkakestävyttä.

MYRY tukee julkisen talouden vahvistamisen ja finanssipoliittisen sääntelyn uudistamisen tavoitteita, mutta korostaa, että tavoitteiden tulee olla realistisia, kasvua tukevia ja vaikutuksiltaan läpinäkyviä. Suomen talous ei vahvistu ilman mikro- ja yksinyrittäjien elinvoimaa, sillä juuri tämä yritysjoukko muodostaa suurimman osan työllisyydestä, palveluista ja alueellisesta huoltovarmuudesta.

Hanén Liisa

Mikro- ja yksinyrittäjät ry - Liisa Hanén, toiminnanjohtaja